

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р Георги Метев Петков

На: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Професионално направление: (8.3) „Музикознание и музикално изкуство”

Научна специалност: (05.08.02) “Музикознание, музикално и танцово изкуство ”

Автор: Юе Женг (Yue Zh)

Тема: „Прилики и разлики между българските народни песни и китайските
традиционни песни *Dong*”

Научен ръководител: проф. д-р Светла Калудова-Станилова

Юе Женг е докторант към катедра „Музикален фолклор“ при АМТИИ „проф. Асен Диамандиев“ Пловдив. Представената документация показва стриктно изпълнение на процедурата. Изборът на тема е пряко свързан с професионалното обучение и интереси на кандидата и има две причини:

а) Лични - обусловени от дългогодишно обучение по вокално изкуство и интерес към развитието на традиционната музика в България и Китай. Юе Женг притежава богата музикално-теоретична подготовка, вокално майсторство по оперно пеене и владее различни видове вокални техники. Слушайки традиционна българска музика тя стига до извода, че българските народни песни са много сходни във всички аспекти с песните на една от етническите групи в Китай – етноса Донг в Южен Китай.

б) Другата причина е свързана с наличие на едностранни изследвания за българското и китайското народно пеене. Не са намерени теоретични разработки, относно връзката между българското фолклорно пеене и китайските народни песни *Dong* в теоретичен и практичен аспект.

Избраната тема за дисертационен труд показва широка многоплановост, предполагаща различни изследователски подходи, оптики и прочити. Юе Женг приема предизвикателството да заяви едно сериозно, навременно и необходимо теоретично изследване, което намира своето място в съвременните изследователски тенденции, отговарящи на естетиката на времето. В този смисъл тя представя необходима за фолклорната наука разработка. Актуалността на настоящия дисертационен труд е безспорна, поради големия интерес към българското фолклорно пеене като част от *world music*.

Представеният дисертационен труд обхваща: увод, теоретичен обзор на български и китайски изследвания в три раздела, като база за направените обобщения; три глави, заключение, приложение и библиография.

В увода е подчертана актуалността на проблема и неговата значимост за съхраняване и развитие на традиционната фолклорна култура. Коректно са посочени обекта, предмета, целта и задачите на изследването. Целта конкретизира задачите, представени в теоретичен и приложен аспект. Заявената методологическа рамка, формулирана ясно и прецизно намира израз в следните методи: теренно изследване, исторически, теоретичен анализ, сравнителен, систематичен, проучвателен, наблюдение, дълбоко интервю, графични изображения.

Теоретичният обзор представлява задълбочен прочит на научни и етнологични изследвания, представен чрез аналитичен подход с коментarii, насочени към основната цел. Анализът на публикуваните източници е направен по години на издаване с акцент върху тяхната значимост. Информацията ситуира обекта на изследването в трудове на фолклористи и етномузиколози и от двете държави, чиито изводи са база за реализиране на изследователските задачи на настоящия дисертационен труд. Основно достойнство на труда са изведените полезни становища и обобщения, които са в основата на разработката.

В първа глава, озаглавена „Общ преглед на народните песни в традицията на България и Китай“ се изследват социално-битовите условия, при които фолклорната песенност намира своето приложение и в двете държави. Анализира се връзката с обичайно-обредната система, трудовия процес, семейните празници и свързаните с тях песни. Изследването доказва, че традиционните песни в България до средата на XX в. са израз на душевността на българина, проявила се в тяхното многообразие, като съпровождащи всеки момент от обредния, семейния и религиозен календар. Песните на народа Донг, обаче съпровождат само определени празници и фестивали, при които звучат конкретни мелодии. Общността няма единна религиозна вяра, основните му вярвания се съсредоточават върху примитивно почитане на природата и почитане на предците, което включва елементи от дуаизъм и будизъм. И в двете традиции основни носители на песента са *жените* (изявата на мъже е по-ограничена) предимно групови или солистични изяви на най-добрите, утвърдени от общността. Историята и социалната структура възлагат на жените, тежестта за съхранението на културата, а културната функция превръща пеенето в необходимо средство за изпълнение на задълженията на жените. Те не са само носителки на песента, а и сътворци и пазителки на тези велики

традиции. Приликите между песните в двете традиции са съществени относно приложението им в традиционната практика като съдържание, свързано с живота на хората и аграрния цикъл през сезоните в годината.

Втора глава „Приложение на традиционните песни Dong в Китай. Регионална характеристика на българското фолклорно пеене“. Въпреки, че България в сравнение с Китай е малка държава музикалният фолклор носи голямо разнообразие в обособените фолклорни области. Изследваните провинции в Южен Китай наброяват над 2,7 милиона души. Всяка провинция на територията на континентален Китай е сравнима по площ с европейска държава. В тази огромна територия, всяка провинция има свой собствен музикален и говорен диалект, а различните етнически групи поддържат свои местни наречия. Песните са свързани с ритуали, фестивали, празници и с трудовия процес.

Изследваните обекти (песните на народността Донг и българските народни песни) се поставят един до друг, за да се проучат техните сходства и различия с цел разкриване на по-дълбоки закономерности или характеристики. Анализът и сравнението се извършва на „теоретично и приложно ниво“. Целта е чрез сравнението да се открият уникалните черти на всяка култура. Както България се разделя на отделни фолклорни области със своя специфика относно музикалния език и диалект, така и изследваните провинции се разделят на *северни и южни* с локална песенна характеристика и говорни наречия.

В хода на разработката се доказва, че българските и песните Донг си приличат по много показатели: по съдържание и форма, по начин на приложение и изпълнение, главни представители са жените, а участието на мъже е по-ограничено. Песните биват оразмерени или безмензурни, представени обикновено акапелно, инструменталния съпровод е по-рядко. За разлика от българското пеене, което е едногласно и двугласно (със своята специфика в микрорайоните), песните Донг се пеят едногласно, двугласно-полифонично, а по някога и тригласно. Много често всяка партия има своя мелодична линия, което предполага полифонична хорова проява, макар и в по-семпла фактура – хомофонна или хетерофонна. Такива изпълнения се считат за уникални при етническа група Донг, която се нарича „*Grand song*“. Песента се проявява с някои общи черти, но се различава по начин на разпространение, музикални и стилови характеристики в различните региони: Гуйчжоу, Хунан, Гуанси и др.

В дисертацията е представено систематично сравнение и обобщение от четири различни групови перспективи. Относно гласовата техника в сравнителен план са констатирани много близки характеристики. И в двата вида пеене преобладава гръдният

механизъм на звукообразуване с ограничен диапазон. Дишането е предимно гръдно, което е в съответствие с механизма и ниската позиция на звука. Гласовете на певиците са силни със специфична темброва окраска, вследствие на наличния носов оттенък. Съвременните прояви на песните Донг са близки до българските. Днес те също намират своето приложение на празници и фестивали и понасят чужди влияния от европейската музикална среда.

Трета глава „Музикално-теоретични характеристики на българските народни песни и песните *Dong*“ предлага подробен анализ на музикалния език и говорните специфики на българските и китайските песни *Dong*. В хода на изследването по различни показатели се установи приоритет на богатство в изразната страна на мелодия, орнаментика, метро-ритмика и ладово разнообразие при българските песни. Специално място е отделено на сложната орнаментика и вокални похвати в българските песни, което не се отчита при песните *Dong*. Всичко това поставя българските традиционни мелодии на високо художествено ниво и известност в цял свят.

При китайските песни се срещат семпли орнаменти и похвати. Всички констатирани разлики, касаят отделните области в България, както и песните на северните и южните провинции в изследваната част на Южен Китай. Основно в различен аспект е пентатоничната ладова структура, представена с пет вида системи със своя характеристика и наименования. Тоналните характеристики на песните *Dong* са в пет тонова ладова система с наименования: Гонг, Шанг, Дзюе, Дж, Юу. Те са основни. Пентатониката е с активно приложение, както в еднотонните, така и в двугласните полифонични структури. Това определя структурата на музикалните форми и е с особено значение за фактурата на двугласните построения, което е съществена разлика в сравнение с българския традиционен двуглас. В песните *Dong* се наблюдава съчетаване на хармонични и полифонични изразни средства и похвати. За реализиране на изследователските задачи са използвани конкретни, наблюдения на музикални явления (записи на традиционни песни, нотни записи, изпълнения), като обект на анализ, върху който са изведени обстойни обобщения и изводи.

Считам, че представената структура и съдържание на дисертационния труд „осветлява“ поставената цел – изследване на приликите и разликите между българските народни песни и традиционните песни *Dong* в Китай. За реализирането ѝ са изпълнени изследователски задачи, свързани с основните глави на съдържанието. Всяка глава е част от цялото, което по същество изяснява основната теза.

Заклучението на дисертационния труд представя в обобщен вид приносите му, които са от значение за обогатяване на фолклорната наука в световен мащаб. Изследването осъществява успешно своите цели не само в теоретичната проблематика, но и за постигане на научно-приложни резултати. Напълно приемам изложените приноси на труда, които са аналитично представени и достоверно изтъкнати с представена теоретична и практическа стойност.

Библиографията доказва отлично познаване от докторанта на специализираната литература. Тя включва 51 български издания и 30 от Китай, 6 интернет източника, 40 нотни примера, една схема и една карта на областта. Приложението има доказателствена стойност.

Авторефератът в обем от 59 страници, съдържа в резюмиран вид съдържанието с акцент върху основните моменти и приносите на дисертацията. Така представен авторефератът отговаря на стандартите. Докторантът има три публикации в специализирани издания.

Разглежданият дисертационен труд има сериозна научно–практическа стойност. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане. Авторът представя високо стойностен дисертационен текст, който е постижение за един млад изпълнител - чужденец.

Изхождайки от всичко казано по-горе, категорично заставам в подкрепа на автора и неговия дисертационен труд. Изразявам своята положителна оценка за труда въз основа на посочените приноси. Убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди на Юе Женг (Yue Zh) Образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление (8.3) „Музикално и танцово изкуство”. Поздравявам автора и научния му ръководител проф. д-р Светла Станилова.

София, 23.08.2026

Изготвил: проф. д-р Георги Петков